

матеріального забезпечення, всі вони в принципі, мали достатній рівень матеріального забезпечення, але в двох випадках їм фінансово допомагали батьки.

Висновок. На задоволеність шлюбом найбільше впливають такі фактори, як міжособистісні та соціально-побутові відносини.

Перспективи подальших досліджень В подальшому планується більш експериментально дослідити фактори, що впливають на незадоволеність партнерів шлюбом, та розробити і апробувати технологію психокорекції таких стосунків.

Список використаної літератури:

1. Алешина, Ю. Е., Гозман, Л. Я., Дубровская, Е. М. (1987). Социальнопсихологические методы исследования супружеских отношений. *Спецпрактикум по социальной психологии*. Москва, Изд-во МГУ, . 120 с.
2. Рибаченко, В.Ф. (1987). Грані сумісності. Київ: Політвидав. 110с.
3. Потапчук, Є. М. (2014). Кризи сімейного життя та як їх подолати: *довідник сімейного психолога*. Хмельницький: ХНУ. 35 с.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ЛЕГКИМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ **УДК 373.5.015.3-056.36**

*Крикун Вікторія Анатоліївна,
студентка спеціальності 053 «Психологія»
другого (магістерського) рівня
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження. У сучасній педагогічній науці особлива увага приділяється проблемам емоційного здоров'я дітей (С.І. Болтівець), та емоційного благополуччя (Л.І. Божович, Т.І. Шамова). Під впливом позитивних

емоцій удосконалюється пам'ять дитини, коригуються недоліки уваги й мислення.

Емоції відіграють важливу роль і в житті школяра з інтелектуальними порушеннями. Вони є невід'ємним компонентом психічного відображення (Л.С. Виготський, К. Ізард, К.С. Лебединська, М.Д. Леонт'єв, В.М. Мясіщев, С.Л. Рубінштейн, П.М. Якобсон та ін.).

Позитивні емоції сприяють адаптації учня до шкільного середовища, впливають на його пізнавальну активність, саморегуляцію, сприяють формуванню усвідомлених форм поведінки.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми.

Вивченню емоційної сфери дітей з інтелектуальними порушеннями приділяли увагу І.Ф. Аршава, І.М. Бгажнокова, В.В. Корнієнко, Ж.І. Намазбаєва, В.Г. Петрова, С.Л. Рубінштейн, В.М. Синьов, О.Є. Шаповалова та ін. Ними доведено, що специфіка емоційної сфери дітей з інтелектуальними порушеннями обумовлена проблемами в розвитку їх вищої нервової діяльності, а саме слабкістю основних нервових процесів – збудження і гальмування, їх низькою рухливістю та інертністю.

В роботах С.Л. Рубінштейна та Л.С. Виготського стверджується, що мислення є єдністю інтелектуального та емоційного, а емоція – єдністю емоційного та інтелектуального (Виготський, Л.С., 1991).

Мета наукової публікації. Теоретичний аналіз проблеми розвитку емоційної сфери молодших школярів з легкими інтелектуальними порушеннями.

Виклад основного матеріалу дослідження. Емоційна сфера складається з емоційних переживань і почуттів. Більшість вчених психологів: А.Г. Ковальов, А.В. Петровський, С.Л. Рубінштейн, П.М. Якобсон та інші стверджують, що саме почуття є вищими, складними, соціальними емоціями, які вважаються результатом громадського впливу та виникають при наявності певного рівня інтелекту.

Тож до основних причин відхилень в емоційній сфері у дітей з легкими інтелектуальними порушеннями можна віднести: недостатність інтелекту, ускладнений процес формування соціальних потреб та несприятливі умови виховання: обмеження самостійної діяльності, гіперопіка або занедбаність, депривація емоційного ставлення.

Емоційна сфера дітей з легкими інтелектуальними порушеннями характеризується відставанням в розвитку емоційного реагування, невідповідністю емоційних реакцій зовнішнім впливам за силою, інтенсивністю та змістом, обмеженістю інтерпретації чуттєвого матеріалу. Все це призводить до неповноцінного сприйняття емоційних реакцій інших людей і не завжди адекватного і диференційованого прояву власних емоційних станів соціально прийнятними способами, що створює суттєві бар'єри в соціалізації, навчанні та вихованні цієї категорії дітей (Аршава, І.Ф., 2015).

На особистість дитини з інтелектуальними порушеннями впливають егоцентричні емоції, на найвищу емоційну оцінку заслуговує тільки те, що їм приємно. Слабко усвідомлюються свої і чужі емоційні прояви, виняток становлять базові емоції страху і радості.

Тому їх емоції є примітивними – діти відчують тільки задоволення або не задоволення, складні емоції соціально-морального, естетичного характеру їм недоступні.

Також в школярів з інтелектуальними порушеннями швидко змінюються емоції та настрої, при цьому вони не завжди вмотивовані: безпричинні радість та сміх, змінюється тривожністю та плачем.

Діти погано контролюють свої емоційні прояви, часто навіть не намагаються це робити, не коригують своїх переживань відповідно до ситуації, не можуть знайти задоволення будь-якої своєї потреби в іншій дії, яка заміщає первинно задумане (Коваленко, В.,Є, електронне джерело).

Такі учні інколи бувають байдужі до оточуючих, в них відсутні емоційні реакції, вони швидко втомлюються, зустрічаються поведінкові розлади,

неадекватні ситуаційні реакції, вияв емоцій часто виражається очевидною агресією, подекуди навіть в стані афекту.

Діти з інтелектуальними порушеннями мають підвищену потребу в почуттях спокою, безпеки, емоційно позитивних стосунках з оточуючими. Але при цьому спостерігається дефіцит емоційних контактів. Пригнічення зовнішніх потреб дитини в емоційному спілкуванні призводить до комплексу неповноцінності та інших негативних особистісних утворень, які супроводжуються різноманітними відхиленнями в емоційній сфері. Такі діти вимагають до себе підвищеної уваги оточуючих у будь-який, не завжди прийнятний, спосіб.

Дитина з нормотиповим розвитком у молодшому шкільному віці має потребу у емоційному контакті з дорослим, що сприяє розвитку мотиваційної сфери, тоді як в дитини з легкими інтелектуальними порушеннями необхідно формувати основи співпраці з дорослим, розвивати емоційну сферу та пізнавальну активність.

Висновки. За результатами теоретичного аналізу встановлено, що проблеми особистісного розвитку ускладненого порушеннями інтелектуальної сфери стає причиною недостатнього розвитку емоційної сфери дітей. Однак, емоційна сфера дітей з легкими інтелектуальними порушеннями хоч і має недоліки але не розглядається як незмінна.

Перспективи подальших досліджень. В подальшому планується емпіричне дослідження особливостей емоційної сфери дітей молодшого шкільного віку та розробка корекційних засобів, спрямованих на їх виправлення.

Список використаної літератури:

1. Выготский, Л. С., (1991). Педагогическая психология. Москва: Педагогика. 479 с.
2. Аршава, І. Ф., Корнієнко, В. В., Тороп, К. С.(2015). Соціально-психологічна реабілітація дітей з психофізичними порушеннями засобами арт-терапії, *Науковий часопис. Спеціальна психологія*. 212с.

3. Коваленко, В.Є., (2014). Актуальні питання корекційної освіти, Корекція емоційного розвитку розумово відсталих молодших школярів в експериментальних умовах освітнього середовища. Відновлено з https://studopedia.com.ua/1_53874_proyav-emotsiy-i-pochuttiv.htm

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

УДК 159.928:37

*Кузьминська Діна Миколаївна,
студентка спеціальності 053 «Психологія»
другого (магістерського) рівня
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти,
викладач педагогічних дисциплін,
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»*

Актуальність дослідження. Проблема формування творчої особистості набуває сьогодні надзвичайної актуальності. Суспільству необхідні ініціативні громадяни, здатні активно, творчо вирішувати різні завдання. Освіта – віддзеркалення суспільного запиту, це процес і результат розвитку здібностей кожної особистості, зокрема творчих. Нова українська школа потребує вмотивованого учителя, який має свободу творчості й розвивається професійно (Бібік, Н. М., 2017). Для того, щоб виявити творчі здібності кожної дитини та створити психологічні умови для її розвитку, вчитель сам повинен бути творчим, креативним.

Реалізація творчих здібностей учня робить багатшим і змістовним його життя. Становлення його творчої індивідуальності є важливою умовою подальшого повноцінного розвитку особистості. Людина, яка має постійний і усвідомлений інтерес до творчості, вміє реалізувати свої творчі можливості, більш успішно адаптується до життя, що змінюється, легше створює свій індивідуальний стиль діяльності, більш здатна до самовдосконалення,